



Lapprosen



Lederen har ordet



Å samle og dyrke rhododendron er en aktivitet en kan ha glede av heile livet. Det er få planteslekter som har så mange egne foreninger rundt på kloden som Rhododendron-slekta. Det må i så fall være roser. Men hva er vel en bladløs

og piggete rosestilk på vinteren mot en frisk og eviggrønn rhododendron? I store deler av landet har vi nå vintrer med svært lite snø. Bortsett fra noen få dager, har min hage i Ålesund vært snøfri så langt denne vinteren. Når jeg ser ut av vinduet, ser jeg en hage full av grønne busker og trær, for det meste rhododendron, men også noen nåletrær og andre planter med vintergrønne blad som kristtorn, krossved og den fantastiske *Trochodendron aralioides* – hjultreet – som var omtalt i siste nummer av *Lapprosen*. Til og med plenen er grønn denne vinteren. Det er merkelig, særlig for oss som har levd så lenge at vi husker skikkelige vintrer. Det er skremmende, fordi vi ikke vet hva det i det lange løp vil føre til at klimaet blir varmere. Men det er også vakkert, det med en grønn hage i den mørke årstida. Faktisk blomstrer det også litt innimellom: Vintersjasmin (*Jasminum nudiflorum*), keiserkrossved (*Viburnum x bodnantense 'Dawn'*), trollhassel (*Hamamelis* sp.), juleroser både i hvitt og mørkerødt (*Helleborus* sp.) og faktisk en liten rhododendron (*Rhododendron dauricum*), alle lyser opp i vintermørket og bærer bud om våren som bare er noen uker unna.

Dessverre finnes det slanger i ethvert paradys. I vår sammenheng heter de skadedyr og sykdommer, og de får også

bedre vilkår når klimaet blir mildere. Skadeinsekter klarer vintrene bedre, og soppsykdommene utvikler seg faktisk videre gjennom en frostfri vinter. I det sørlige England har dette blitt et stort problem, men vi merker det også her hos oss. Mange av disse sykdommene og skadegjørerne er relativt «nye», i alle fall i den forstand at vi som rhododendrofolk har fått fokus på dem.

Snutebille har vi visst om lenge, men rhododendronteget er et relativt nytt bekjentskap for mange. De suger saft ut av blada slik at disse mister prydderdi, og de kan spre seg kraftig. For noen år siden var det stort fokus på *Powdery mildew* – meldugg på rhododendronplanter. Det er en sykdom en kan ha lenge uten å legge merke til den. Den lager flekker både på over- og undersiden av blada og sprer seg lett til andre planter. Rustsopp er en annen skadegjører som sprer seg med sporer fra plante til plante og kjennes igjen på rustfarga soppangrep. Begge disse trives svært godt i milde vintrer som gir dem en lengre aktiv sesong og derved mulighet for mer skade. Den siste er heldigvis sjelden hos oss – enn så lenge. Aller verst er imidlertid *Phytophthora*-soppene (*P. ramorum* og *P. kernoviae*) som har fått store oppslag i media i land lenger sør. De dreper plantene og er svært smittsomme. Disse sprer seg også ut i naturen rundt oss og blir derfor nesten umulig å utrydde. Parallelt med økende trykk fra sykdommer og skadedyr, blir midlene vi kan bekjempe dem med stadig vanskeligere tilgjengelig for menigmann.

Mye av uhushetene kommer med import av planter fra land i Europa. Hundretusenvis av planter kommer hvert år til hagesentrene våre, og det er selvsagt umulig å kontrollere alle. Noe som kan være med å demme opp litt, er at vi lager mer planter selv. Den norske produksjonen av hageplanter har gått veldig tilbake de siste tiåra. Men her kan vi selv gjøre en innsats. Å lage egne rhododendronplanter er både spennende og billig. Det krever trening og kunnskap, men for dem som vil prøve seg, kan jeg garantere at rhododendronhobbyen vil få en helt ny dimensjon!

Ole Jonny Larsen

INNHOLD

Per M. Jørgensen og Ole Jonny Larsen: En ukjent Lem-hybrid i Norge har fått navnet 'Lem's Tribute'	4
Egil Valderhaug: Rhododendrontur til Sichuan våren 2016	6
Egil og Ragnhild Vanvik: Vår rhodohage	12
Hartwig Schepker: Rhododendronparken og Botanisk hage Bremen: fargeprakt og levende museum	16
Bård Ranheim: Min favoritt	20

Informasjon fra DnR

Innkalling til årsmøte	22
Kontingent og medlemsregister	22
Frøliste 2017	23
Planteimport	23
Årsmøtehelg i Østfold	24

Informasjon fra Rhodo Øst

Innkalling til årsmøte, årsprogram 2017 og årsmelding 2016	25
--	----

Informasjon fra Rhodo Sør

Innkalling til årsmøte, årsprogram 2017 og årsmelding 2016	26
--	----

Informasjon fra Rhodo Sør-Vest

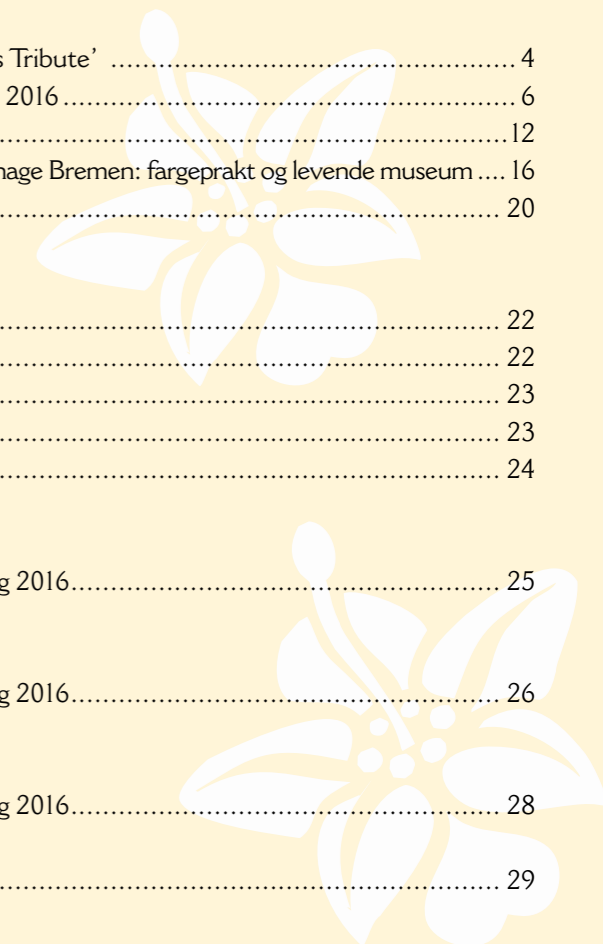
Innkalling til årsmøte, årsprogram 2017 og årsmelding 2016	28
--	----

Nye medlemmer

.....	29
-------	----

Informasjon fra Rhodo Vest

Innkalling til årsmøte, årsprogram 2017 og årsmelding 2016	30
--	----



Styrets sammensetning

Leder:
Ole Jonny Larsen
Bergeplass 12
6010 ÅLESUND
tlf 415 88 630
olejonnylarsen@hotmail.com

Nestleder:
Harald Kårtveit
Vestsidevegen 796
5363 ÅGOTNES
tlf 56 33 47 88 / 977 76 050
haraldkartveit@hotmail.com

Sekretær:
Mona Yvonne Lothe
Stølshaugen 3 B
5414 STORD
tlf 482 01 982
mona.lothe@sklbb.no

Kasserer:
Terhi Pousi
Mildevegen 116
5259 HJELLESTAD
tlf 55 22 95 08 / 416 49 302
terhi.pousi@uib.no

Styremedlem:
Kirsten M. Storheim
Radøyvegen 448
5938 SÆBØVÅGEN
tlf 56 37 11 87 / 976 91 978 /
952 39 005
kimasto@online.no

Varamedlemmer:
Leder Rhodo Vest
Tor Jan Ropeid
Løtveitveien 2,
5151 STRAUMSGREND
tlf 416 20 125
torjanropeid@gmail.com

Leder Rhodo Sør-Vest:
Tor Frostestad
Syftesokbakken 30 B
4046 HAFRSFJORD
tlf 51 59 15 83 / 991 07 317
frostestadt@gmail.com

Leder Rhodo Sør:
Audun Arne
Eikeveien 3
4824 BJORBEEKK
tlf 37 09 49 40 / 975 40 021
auduarne@frisurf.no

Leder Rhodo Øst:
Haavard Østhagen
Stordamveien 21B
0671 OSLO
tlf 22 27 65 04 / 917 46 923
haavard.godlia@gmail.com

Medlemsregister:
Kirsten M. Storheim
Radøyvegen 448
5938 SÆBØVÅGEN
tlf 56 37 11 87 / 976 91 978 /
952 39 005
kimasto@online.no

Frøforvalter:
Jan Valle
Krokjen 68
5912 SEIM
tlf 955 25 596
jankvalle@yahoo.no

Internettredaktør:
Vidar Winsnes
vivins@online.no

FORSIDEFOTO: 'Lem's Tribute' i full blomst på Landås i Bergen Foto: Gunvor Elde

BAKSIDEFOTO: For en rhodoentusiast er stengrunn ingen hindring. Foto: Erik Vanvik

Lapprosen

utgis av Den norske
Rhododendronforening
Postboks 1325, 5811 BERGEN

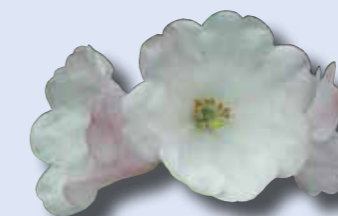
www.rhododendron.no

Bankkontonummer: 3411 26 52622
IBAN: NO93 3411 2652 622
BIC/SWIFT: DNBANOKK

Trykk: ERAtrykk as – tlf 55 94 00 05

Redaksjon

Tor Jan Ropeid
tlf 416 20 125
torjanropeid@gmail.com



Neste nummer

av Lapprosen kommer i mai 2017.
Stoff til bladet må være
redaksjonen i hende
innen 8. april 2017.

Stoff og bilder – i så
høy oppløsning som
mulig – sendes til
redaksjonen, se
adressen til
venstre.



En ukjent Lem-hybrid i Norge har fått navnet 'Lem's Tribute'

Tekst: Per M. Jørgensen og Ole Jonny Larsen



Fig. 1 Originalplanten på Maurstad i 1993. Målestokk er Halfdan Lems niese Anna Elisabeth Elde. Foto: Gunvor. Elde

Den største overraskelsen i arbeidet med artikkelen om Halfdan Lem, var å finne en merkelig rhododendron (fig. 1) ved barndomshjemmet hans (Jørgensen & Larsen 2016). Riktignok hevdet han at hagen var viden berømt, men noen rhododendron fantes nok ikke der da, og hvordan denne kunne ha kommet dit, var uklart. Ole Jonny antydte at det kunne være en Lem-hybrid, men Per M. kjente ikke noen som så slik ut. Men den nåværende eieren Gunvor Elde, barnebarn av Halfdans yngste søster Gunvor, opplyser at den faktisk ble plantet av Halfdan Lem selv under



Fig. 2 Nærbilde av blomsten Foto: Gunvor Elde

hans siste besøk på hjemstedet, ca. 1960 Han skal ifølge familietradisjonen ha hatt med en stikling fra Amerika i innerlommen! Vi regner med at det må ha vært av egen avl og har lett med lys og lykte etter hva den kunne være, men har ikke kunnet finne noen registrert sort som kan passe med Maurstadplanten. Lem hadde hundrevis av krysninger under utvikling og var også glad i å gi bort materiale før det var navngitt, slik at flere av hans sorter faktisk er blitt navngitt etter hans død av personer som har sett at de hadde fått særegne, vakre planter som ingen andre hadde. Dette er nok en av disse, skjønt den er kommet lenger bort fra Seattle enn vanlig.

Dessverre er hans krysningsprotokoller forsvunnet, og da må vi ta botanikken til hjelp for å finne ut hva utgangs-



Fig. 3 Avleggeren i Bergen i helfigur, visende den flotte vokseformen. Foto: Gerd Jørgensen



Fig. 4 Bladverket i detalj, visende kontrasten mellom den blanke grønne oversiden og den hvit-lodne undersiden. Foto: Gerd Jørgensen

punktet for Maurstad-sorten har vært. Det er lett å se at en av foreldrene (sannsynligvis moren) må ha vært en hvitblomstret form av *Rh. calophyllum*, en tidligblomstrende art (i likhet med den ukjente sorten springer den gjerne ut i april) med klokkeformete blomster som har en burgunder ganeflekk og et skiveformet arr (fig. 2). Vokseformen er opprett, med årene treaktig, hvilket også denne nye sorten er (fig. 3). Bladene er langsmale og tydelig hvite på undersiden, som unge dunhårete (fig. 4). Disse bladkarakterene, som ikke stemmer med morens, gir en pekepinn om hvem faren kan ha vært. Han bør også ha hatt bleke (hvite, svakt gule eller rosa) blomster med en ganeflekk. Det dreier seg nok ikke om en ren art, hvilket kompliserer saken. Heldigvis fantes det et foto Halfdan hadde sendt hjem av en ikke navngitt sort (fig. 5) der for-



Fig. 5 Bildet av *Rh. caucasicum* × (*lacteum* × 'Mary Swaythling') som Halfdan sendte hjem til sin niese.

eldrene på baksiden var oppgitt til å være *caucasicum* × (*lacteum* × 'Mary Swaythling'). Den minner en god del om vår ukjente, men bildet avslører at den har brune hår på undersiden av bladene (en karakter fra *Rh. caucasicum*), så dette er ikke sorten på Maurstad. Det er imidlertid grunn til å tro at de har felles far, en krysning gjort av Lems gode venn og samarbeidspartner Fred Rose i Southampton. Faktisk ble en sort med disse foreldrene i 1962 kalt 'Fred Rose' av Sunningdale Nurseries. Lems gamle medarbeider Gwen Bell opplyser at Lem på slutten av sin virksomhet med forkjærlighet brukte denne som pollenkilde til nye sorter, f.eks. 'King Olav V' (som antakelig ikke lenger finnes, og der moren var 'Goldfort'). Han



Fig. 6 Halfdan Lems mor Anna Elisabeth f. Paasche fotografert i yngre dager (ca. 1880), et bilde han må ha hatt på veggen i sitt hjem i Seattle, hvor det er blitt innrammet. Originalen henger fremdeles i lensmannsgården. Privat eie

bare huske at den er plasskrevende. Stiklinger er tatt, og den vil forhåpentlig bli kommersielt tilgjengelig om noen

år, og da må den ha et navn. Vi har fundert på flere alternativ, men ettersom dette jo var en gave til hjemstedet, er vi landet på 'Lem's Tribute', et navn som hedrer foreldrenes, særlig morens (fig. 6) minne. Den er nå registrert under dette navn (fig. 7).

Takksigelser

En særlig takk til Gunvor Elde, Bergen for alle de fine bildene og hennes en-

gasjement for å finne opplysninger om sin grandonkel. Takk også til Gerd Jørgensen for bilder og mye annen hjelp, og sist men ikke minst er vi svært takknemlige for alle opplysninger Gwen Bell, Seattle har gravd fram fra sine gjemmer.

Kilder

Bell, G. (2016): e-mailer til P. M. Jørgensen

Cox, P. A. & K. N. E. (1988): Encyclopedia of Rhododendron hybrids. Batsford.

Jørgensen, P. M. & Larsen, O. J. (2016): Halfdan Lem, og hans *Rhododendron*-hybrider. Lapprosen 19 (3).

Rhododendrontur

til Sichuan våren 2016

Tekst og foto: Egil Valderhaug



R. flavidum

Etter turen til Yunnan våren 2013 var Ole Jonny Larsen og undertegnede fast bestemt på å gjennomføre en ny tur innen tre år. Allerede i januar 2014 ble tilgjengelige kart anskaffet og foreløpig invitasjon sendt til potensielle deltagere. Primo mars 2014 ble vår kontaktperson og turarrangør i Kina kontaktet med et utkast til ønskede besøksområder. Det ble jobbet utover høsten med kontakter til tidligere ekspedisjonsdeltagere til området, og studier av tilgjengelig litteratur om rhododendron i aktuelle område. I juni 2015 ble invitasjon med bindende påmelding utsendt med Ole Jonny Larsen som turlleder. Under planleggingen så vi at det hadde skjedd en betydelig utbygging av veisystemet i området som muliggjorde dagsturer med biltransport til fjellpass på rundt 4500 m høyde og botanisering i store områder. Kun de siste seks dagene ble lagt opp som vanlig tracking med esel/hester og forpleining i telt.

19. mai reiste fire nordmenn, Ole Jonny Larsen, Knut Grebstad, Jan Ole Westerhus, Egil Valderhaug, og danskene Bent Ernebjerg og Hans Eiberg til Chengdu (600 moh.) i Kina hvor vår guide He Zhi Jian (Dennis) med lokalguide og sjåfør ventet på oss sammen med danskene som ankom et par timer før. Det ble et hjertelig gjensyn med kjente venner.

Vi startet bilturen mot Rilong fredag 21. mai rett etter frokost i fint vær og 28 grader. Vi observerte *R. decorum* fra 1870 m og oppover. Jiajin Shan-passet på 4114 m hadde tett tåke, men vi fant *R. anthopogon*. På vei nedover på 3680 m så vi *R. phaeochrysum* var. *levistratum*.

Lørdagen våknet vi til regnvær og reiste tidlig mot Mt. Siguniang og Shuangqiaoqou-dalen. Endestasjonen var på 3840 m, og vi ble møtt med snøslaps og vel 5 cm nysnø

over hele området. Vi søkte opp til 3960 m, men fant bare *R. phaeochrysum* var. *levistratum* og var. *phaeochrysum*, samt *R. nivale*. I tillegg blomstret gul *Meconopsis*, gul *Primula* og *Fritillaria*. Litt mistrøstig returnerte vi til Rilong med frykt for at dette været ville følge oss videre. Etter ankomst Rilong og før middagen, gikk to av oss en liten tur over elven, og fant på 3000 m *R. concinnum* var. *benthamianum* og *R. decorum*. Det måtte en del studier til i medbrakt litteratur for å artsbestemme *R. concinnum* var. *benthamianum*.



R. concinnum var. *benthamianum*



Kulturkontraster

Morgenen etter ga sol og 16 grader. Vi kjørte mot Balang Shan på 4000 m. Veiarbeid begrenset botaniseringen til 2,5 time, men vi fant *R. nivale*, *R. primuliflorum*, og *R.*



R. decorum

aganniphum på 3925 m, og mange fine hvite *Daphne*. På vei nedover på 3450 m kom vi over *R. vernicosum* og *R. concinnum*. Vi besøkte to minoritets-landsbyer (tibetanske) på veien til hotellet i Danba, og fikk oppleve kontrastene av gamle beboere i sine nasjonaldrakter og kinesisk ungdom i moderne vestlige klær. Byene var velstelte og bar preg av økt velstand i området.

Neste dag ble også velsignet med sol og 17-20 grader. Vi kjørte opp Danba Gorges, en meget smal og vakker dal med elv og vei i bunnen. Målet var å lete etter *R. danbaense*, men dalen hadde ikke egnede stoppesteder, og dessverre var vi gjennom dalen uten å ha fått botanisert. Vi så mange *R. decorum* på ca. 3000 m. Vi kjørte videre og tok av på en gammel dårlig gruvevei mot Haize Shan naturreservat. Det ble en lang gåtur blant jak, via sommerleirer til jak-egnerne, og opp mot en innsjø (4100 m) med Haize Shan i bakgrunnen. Det ble tatt fine bilder fra området med det flotte fjellet i hvit snødrakt. På 3700 m kom vi over store mengder *R. websterianum*. *R. phaeochrysum* i alle varianter vokste i blandet skog oppover hele veien. På åpne sletter fant vi *R. nivale*, *R. nitidulum*, *R. intricatum* og *R. primuliflorum* ssp. *clivicola* på 3960 m. Vi hadde lunsj på en slette omgitt av rennende vann på 4070 m, og hele området var blått av Lapponica-arter. Dette imponerende synet opplevde vi flere plasser, og selv med god medbrakt litteratur og dyktige turdeltagere ble det vanskelig å artsbestemme mengdene med variasjoner blant *R. lapponicum*. På veg tilbake på 3980 m fant vi flere gule *R. flavidum* og det vi



R. phaeochrysum



R. nivale



R. nitidulum



Buddhistisk bilde på elvestein



R. bureavioides



R. faberi ssp. *prattii*



R. intricatum



Område med *R. websterianum*



R. lapponicum i hele dalsiden



R. concinnum var. *pseudoyanthinum* i skråning

foreløpig har konkludert med var *R. thymifolium*. Vi kjørte videre over Tanyling-passet på 4000 m, og fant mengder av *R. websterianum* og *R. nivale* hvor noen hadde nesten hvite blomster.

Vi ankom turistbyen Tagong på 3890 m kjent for sitt store buddhistiske tempel. I fjellsidene hang mengder med bønneflagg, og noen var strekt over byen. Bønnehjul stod på rekker i utkanten av byen. Steiner i elven var vakkert malt med buddhistiske motiv og inskripsjoner. Bønneflagg så vi overalt vi kom, og lamaismen stod sterkt i området. Tagong var et jordbruksområde, og vi så jak beite opp mot ca. 4500 m.

25. mai kjørte vi mot Kangding i bra vær og temperatur. Vi stoppet på 3700m og gikk i et stort område dekket av blåblomstrende *R. websterianum*. Ved den nye flyplassen til Kangding på 4214 m fant vi *R. intricatum* og *R. nivale* i mange fargevariasjoner, samt *R. websterianum*. På 3500 m var det mange *R. concinnum* var. *pseudoyanthinum* og *R. oreodoxa* var. *fargesii*. Det var mye rustsopp på *R. oreodoxa*, noe vi skulle oppleve mye av senere på turen. Vi ankom Kangding tidlig ettermiddag, og fikk tid til en bytur med torghandel og besøk på supermarked for litt ekstra mat og drikke.

Neste dag skulle bli en av de beste botanisk sett. Vi kjørte buss opp Mugecue-dalen til 3470 m hvor vi ble møtt med

folkedans og diverse salgsboder. Vi botaniserte opp til ca. 3600 m og fant *R. primuliflorum* / *R. trichostomum* og de Lapponica-arter vi hadde sett før og *R. phaeochrysum*. Ned igjen valgte vi å gå en trappesti langs en brusende elv ned til et lavere busstopp. Her kom vi over mange nye arter. *R. watsonii* vokste villig langs elvebredden og var blitt store tre. Likeså *R. bureavioides* i fin blomst hengende utover elven. Et par *R. bureavii* og *R. oreodoxa* var. *fargesii* ble observert på 3680 m, samt *R. concinnum* var. *pseudoyanthinum* og muligens *R. tanastylum* på 3600 m. Til middagen denne kvelden ankom resten av Dennis sitt team som skulle forberede og delta på trackingen de siste seks dagene. Det ble en svært hyggelig middag der minner fra tidligere turer ble flittig utvekslet.

27. mai våknet vi til tåke i byen, men fikk sol oppe i fjellet. Målet for dagen var Ya Jia Gen-passet på 3850 m. Vi stoppet på ca. 3600 m og botaniserte oppover mot en forskningsstasjon på 3750 m. De vanlige Lapponica-arterne og *Daphne* fant vi mye av. Blant mange *R. phaeochrysum* fant vi en som hadde blomst som en *R. bhutanense*. Vi fant en *R. watsonii* og noen *R. orbiculare*. På selve passet var det mengder av *R. lapponicum* på begge sider. I et bredt belte oppover fjellsiden fant vi tette og lavtvoksende *R. phaeochrysum* som etter stammene å dømme, var svært gamle planter. Over dette beltet var det *R. lapponicum* som rådde grunnen. Det var en litt skuffende dag inntil vi fant en stor koloni *R. rufescens* på 3750 m i enden av et vann. Den blomstret villig med sine helt hvite blomster og hadde det svært mørkebrune



R. rufescens

indumentet som er dens kjennetegn. Vi kjørte et stykke ned på den andre siden av passet, og i tillegg til de vanlige artene kom vi over *R. faberi* ssp. *prattii* på 3650 m og langs elven, og på «øyer» midt i elven fant vi mange *R. rufescens*. *R. rufescens* trives tydeligvis i nærheten av rennende vann.

Søndag 28. mai var siste dag sammen med våre danske venner som ikke skulle være med på trackingen. Vi kjørte igjen over Ya Jia Gen-passet og litt lenger ned i dalen, men terrenget indikerte kun de vanlige artene vi hadde møtt alle steder. Vi besluttet å betale ekstra bompenger for å komme lenger ned i dalen, og det ble et lite lykketreff. Første stopp var et utsiktspunkt med fantastisk utsikt mot et rødt elveleie oppover en hel dalside. Her på 3118 m fant vi *R. ambigua* med mange nyanser gult til gul-oransje, og *R. anthosphaereum*. Vi fortsatt ned til 3000 m, og her kom vi over flere spennende arter. *R. polylepis* vokste oppover veiskråningen, *R. longesquamatum* fant vi mange av, og en svært stor *R. calophyllum* og mange mindre i området rundt. På råtne trestammer vokste det småplanter av disse artene. Vi fant småplanter av *R. dendrocharis* på mose under store trær, og da vi løftet blikket så vi flere *R. dendrocharis* i full blomst på greiner høyt oppe i trærne. Fasinerende. I



R. polylepis



R. longesquamatum

mosen fant vi planter med svært små blad som vi antok kunne være en *R. vireya*. På vei tilbake stoppet vi ved forskningsstasjonen for å se om vi fant igjen *R. watsonii*. Det gjorde vi ikke, men fant ytterligere en gruppe *R. rufescens* og mange *R. orbiculare*.

Etter en hyggelig avskjedsmiddag med Bent og Hans, satte vi mandags morgen turen mot opplastingsplassen for eslene. Vi ble kjørt fem km opp til en nybygd kraftstasjon på dårlige veier hvor vi startet turen mot første leirplass. Her på 3540 m fant vi *R. concinnum* i mange fargevarianter fra



R. rupicola var. *chryseum*

helt lys rosa til mørk rosa. *R. faberi* ssp. *prattii* vokste fint sammen med *R. rufum*, *R. vernicosum*, og *R. orbiculare*. Rustsoppen var fremtredende på *R. vernicosum* og *R. orbiculare*. Vi så mengder av *R. nitidulum*, men maktet ikke å finne ut om *R. amesiae* (som skulle være i området) var blant disse. På veien opp mot Laoyulin-passet på 3850 m fant vi en plante av *R. rupicola* var. *chryseum*. Vi ble overrasket av en regn-/haglebyge, og nådde teltplassen på 3950 m i tretiden. Etter at teltene var oppe, fikk vi et kraftig tordenvær, men det lettet utover kvelden. Vår faste kokk fra tidligere turer laget et fantastisk måltid med mange retter fra sin wok-panne.



Vi norske i middagsteltet

På denne trackingen gikk vi en kjent rute mot Sichuans høyeste fjell Gongga Shan (7556 m). To kinesiske grupper gikk samtidig. De startet tidlig hver morgen, men vi passerte dem daglig etter et par timers gangtid. De var imponert over hvor høye enkelte av oss var og prøvde å etterligne steglengden vår når vi passerte. En del selfies fikk de tatt sammen med høye norske menn.

30. mai startet i bra vær med en tøff oppstiging på en alternativ rute da hovedruten var stengt av 1m snø. Lapponica-artene fulgte oss hele veien, og mange stauder så vi på åpne plasser. Prektige anemoner, fotblad, gul *Meconopsis*, gul løkplante, gulblomstrende rabarbra, iris, og kun en orkide ga et bilde av planterikdommen i området. Vi passerte Pan Pan-passet på 4700 m med varde og mengder av bønneflagg. Etter sju timers gange var vi nede på teltplassen på 4400 m. På vei ned passerte vi en hel fjellside dekket av Lapponica-arter, og det var som å gå i røsslyng her hjemme. Neste morgen våknet



Knut Grebstad, Ole Jonny Larsen og undertegnede på Pan Pan-passet

vi til klarvær og ishinne på teltduken. Vi gikk en lang og kjedelig vel sju timers tur ned Yulonggxi-dalen i 22-25 graders varme til landsbyen Yulondxi på 3980 m hvor vi overnattet hos en tibetansk familie (homestay) med stor gjestfrihet.

Etter en god natts søvn startet dagen med jevn stigning opp mot Longjiman-passet på 4600 m med utsikt mot Gongga Shan. Det var helt vindstille og 21 grader på passet. Det var fantastisk å se da skyen over Gongga Shan sakte forsvant, og dette mektige fjellet åpenbarte



Gongga Shan

seg i full prakt med massiv isbre nedenfor toppen. Dette er et hellig fjell for tibetanerne og vår «horseman» knelte i ærbødighet for fjellet. Her oppe var kun de vanlige Lapponica-artene. Etter en bratt nedstigning til 4233 m møtte *R. phaeochrysum* oss igjen. Det var gamle planter med imponerende stammer. *R. vernicosum* og *R. orbiculare* så vi mange av på 3850 m, og de fleste hadde



R. primuliflorum med mørkt indument

mye rustsopp. Blåaktig *R. rupicola* på 3750 m fant vi også. 2. juni var nok en varm og fin dag hvor vi gikk vel 200 m oppover fra teltplassen til 3840 m. Her fant vi lyseblå *R. rupicola* var. *rupicola* og *R. primuliflorum* med indument fra lys brunt til like mørkt som hos *R. rufescens*. Den hadde gul knopp før den sprang ut som lys rosa. Vi overnattet i Gongga-klosteret og botaniserte rundt klosteret denne ettermiddagen. Kun de vanlige artene ble observert. Kl. 06.00 om morgenen var det soloppgang over Gongga Shan. På klosteret kom vi i samtale med en amerikaner og en nederlender som sammen drev en pub i Chengdu. De skulle til Gongga Shan basecamp på 4000 m. Etter hva vi ble fortalt skulle en norsk klatre ekspedisjon noen år tidligere ha mislykkes i å nå toppen av fjellet. Etter frokost gikk vi et par timer til samlingspunktet hvor eselførerne var ferdig med sin jobb for oss og startet sin retur til Kangding. Vi ble kjørt 1100 m opp en «trollsti-vei» uten sperrekanter til et utkikkspunkt på 4571 m mot Gongga Shan som spilte seg i sollyset. De sprekste gikk ytterligere 130 m opp for å få fullt overblikk over det imponerende fjell- og dalmassivet 360 grader rundt. Kun de etterhvert så kjente Lapponica-artene var å se, samt diverse stauder.

Etter overnatting i landsbyen Shangmuju fortsatte vi mot Kangding. Underveis besøkte vi flere mindre landsbyer og stoppet på passet på 4300 m ved Kangding nye flyplass. Området var dekket av blå Lapponicum-arter. Blant disse fant vi en *R. intricatum* med rosa-røde blomster. Ny stopp på 3880 m. Her fant vi mengder av *R. primuliflorum* i flere rosafarger hvor noen var røde som *R. kongboense*. Flere *R. concinnum* var å se, samt helt rosa *R. phaeochrysum*. Denne ettermiddagen ble brukt til utforskning av Kangding, og avsluttet med en hyggelig middag på en fin restaurant.

5. juni var siste dag med botanisering. Vi kjørte til byen Moxi (1600 m), tok buss opp til Gongga Glacier Park på 3200 m. Her oppe så vi *R. pachytrichum*, *R. faberi* ssp. *prattii*, *R. concinnum*, *R. ambiguum*, og *R. watsonii*. Fra bussen på ca. 2000 m så vi store *R. calophytum*.

Moxi var både den reneste og fineste av byene vi besøkte. Vi var innom Røde Arme Museum, og signerte høytidelig besøksprotokollen med noen velvalgte ord. Dagen derpå hadde vi en hyggelig avskjedsmiddag med våre kinesiske venner. Etter en fin dag med shopping i Chengdu, fløy vi hjem via Beijing og Amsterdam.

Jeg har gjort meg en del refleksjoner etter denne turen. Sichuan ligger nord og vest for Yunnan som vi besøkte for 3 år siden. Det så ut som om planter som her vokste 500 m lavere enn i Yunnan hadde samme herdighet. Nordvest-Sichuan var dominert av Lapponica-arter og *R. phaeochrysum*. For å finne vesentlig flere arter må en sannsynlig ned i området 2500-3000 m. Veinettet blir utbygd i stort tempo, og mange pass kan passeres med bil. Kombinasjonen med å bo på hotell og bruke bil til passene og botanisere derfra, var velegnet. Vi kom over mye større områder enn ved tracking.

Neste tur høsten 2018 er allerede under planlegging, og den blir til NV Yunnan og uten tracking.



R. ambiguum



R. calophytum



Bent og Hans ser på *R. concinnum*.

Vår rhodohage

Tekst og foto: Erik og Ragnhild Vanvik



Eriks og Ragnhilds rhododendronhage ønsker velkommen.

Vår «rhodohage/-hytte» er ved Kåvika (Lesund) i Aure kommune. Tomt for hytte ble en virkelighet midt på 70-tallet. Nå har vi en «aktiv» hage på ca. 1000 m², den er omtrent flat, men med en liten ryddet bergnabb her og der.

De tre-fire første rhodoene som ble plantet på slutten av åttitallet, ble spadd opp fra hagen hjemme i Trondheim.



Åpent lende ut mot havet. Bildet er tatt rett sør for hytta med Hitra i bakgrunnen.



Vi er begge interessert i blomster og planter for øvrig, og snart tok rhodofeberen over. I de første årene av 2000-tallet ble iveren etter å få til en rhodohage økende. Men det ble også et stort problem, nemlig vind og tørke. Sauer har beitet på hele eiendommen til like før vi overtok, og på tomta var det som sagt ikke trær av betydning, bare eier og selje- rogn-«unger» overalt. Det er også forskjellig jordtyper, fra dyrket «potetjord» til myrvarianter.



Parti fra rhodohagen vår. I forgrunnen en blomstrende 'Vater Böhlje'



Hagen ligger utsatt for vind og vær, men trivsel og blomstring er likevel upåklagelig.

Vi startet derfor leplanting ganske raskt. Vi plukket opp nåletrær langs veier og knauser ved sjøen. Kjøpte også noen hundre planter av furu og gran (sitka) fra planteskole. Til sammen har vi plantet rundt 500 nåletrær. Det var en åpen tomt uten beskyttelse fra sør til nordøst. Vi har opplevd at planter har blåst bort fra plassen sin eller har brukket tvert av. Jeg har bygget et utall antall meter skjermvegger og holder fortsatt på med det. Jeg bygde på hytta, og flere hus etter hvert. Dette dempet enda mere belastningen av vinden og saltsprøyten som følger med. Eiendommen ligger ca. 10 km utover en øy, og det gjør at vi «mangler» nedbør, det være seg regn eller snø. Nedbøren drar over og droppes i fjellene innenfor. Dette betyr at det er mange hensyn å ta, avskjerming, vanning, dekking, vindskydd og fastbinding! Det er også et «handicap» at vi bor 15 mil fra hagen. Det er derfor ekkelt å høre på værmeldingen at det blir meldt «liten storm i ytre strøk av Møre og Trøndelag». Da er det ikke bare å springe ut døra for å passe på plantene. Vi mister noen planter hvert år, både pga. av nevnte værproblemer, men også pga. for liten oppmerksomhet når det gjelder plantenes behov for rett plantested, jordtyper og/eller individuell herdighet. Takket være godt grunnlag i relativt hurtigvoksende og herdige 'Grandiflorum' og 'Cunningham's White' har vi også hjelp av disse for å skjerme andre.

Insektangrep har vi ikke hatt så mye av, men teiger under bladene har vært et problem på enkelte hybrider, særlig 'Percy Wiseman'. Sist sommer satte jeg vannsprederen



Bildet viser hvordan enkle vindskjermger gir beskyttelse mot vinden.



Rh. cinnabarinum liker vanligvis ikke sterk vind, men hos Erik og Ragnhild trives og blomstrer den flott bak en vindskjerm.



'Rotes Baret' er en seleksjon av den mer kjente 'Stadt Essen'.

inne i planten og dusjet den noen minutter. Dermed forsvant tegene. Oppfølging av dette må sikkert gjøres, men det er ganske gunstig for naturen i forhold til kjemiske ordninger. Gransnutebiller er faktisk et problem. Jeg har prøvd med dobbeltsidig tape på stammene, men det har liten virkning fordi det tydeligvis finnes åpninger å klatre i. Plantene tar ikke særlig skade av angrepene, men bladene ser ikke spesielt pene ut

I starten kjøpte vi hybrider. Arter var og er fortsatt nesten ikke å oppdrive i vanlige utsalg. Det er nå også sjelden vi ser hybrider vi ikke har. Vi har fått tak i både arter og hybrider, inklusive gode råd, fra Magnar Oldervik. Sist høst besøkte vi Ole Jonny Larsen og hadde med oss mange planter (arter) derfra. Vi har også benyttet oss av Skottlandimporten gjennom foreningen. Selv har vi plantet ut avleggere og tilsvarende. Frøsåing/poding/stiklinger har jeg ikke engasjert meg i.

Nå har vi passert 600 rhododendron/azalea, hvorav nesten 350 forskjellige. Av disse er det ca. 80 arter/underarter. Jeg har et skjema hvor jeg noterer plantenes utvikling over tid, her ser jeg forskjellen på dem som står foran eller bak et le. Noen av dem viser ingen forskjell og blir dermed stående, mens hvis det er negativt for en plante å stå foran et le, blir den flyttet. Flytting av planter er en «sport» vi lærer av.

Jeg undres mange ganger over planters reaksjon på flytting, særlig veletablerte planter som hadde blitt for store



'Viscy' i juni

der de sto, eller ikke trivdes på utsatte steder. En 'Grandiflorum' ble flyttet etter at den hadde stått på samme sted i flere år uten særlig vekst. Den fikk nytt sted tidlig på våren. Da blomstene kom, var det på ene siden hvite blomster, på den andre normal farge. Neste års blomster var som de skulle være over hele planten. Den er nå i god vekst. Det er også endringer enkelte ganger fordi (?) vinteren har vært for streng for planten. En 'Viscy' kom i blomst som vanlig i juni, og på nytt igjen i august (!), og blomstene var da alle doble, svært flotte for øvrig. 'Nicoretta' fikk røde blomster hvor det på resten av planten var de vanlige rosahvite. Vi har flere 'English Roseum'. På en av dem endret både blomster og blader seg til noe som lignet mere en 'Blurettia'. Det blir sikkert nye overraskelser neste sesong også.



Etterblomstring på samme plante i juni, men nå med dobbel blomst

Det var først i 2009 det hele begynte å ta av. Før det skrev jeg ned plantenavn på et papirark. Jeg hadde klart for meg hvordan jeg ville ha oversikt. Det betydde også at vi måtte ha en datateknisk ordning vedrørende planter og hage. Jeg gikk på med krum hals med excel-ark. Min datakunnskap var begrenset, så jeg måtte søke råd fra Ragnhild og dernest hos junior. Etter hvert har jeg fått det slik jeg vil ha det. Hagen er delt opp i nummererte felt. Jeg har to varianter som jeg mener å trenge for å klare å følge med på plantenes plass i hagen, de flyttes jo litt også. Derfor har jeg kart over hvem er plassert hvor i feltene, og innbyrdes forhold til andre i samme felt. Alle plantene har eget plantenummer. Skal en plante erstattes, får den et brukt, men ledig nummer, før den får neste nummer i den løpende rekkefølgen. Gamle oversikter er datalagret og vil vise utgåtte planters tidligere liv i hagen. Skjemaene kan vises og skrives ut med løpende plantenummer, alfabetisk eller feltmessig, og har bl.a. opplysninger om hvor planten er og hvor mye den kostet, også hvor planten er kjøpt, eventuelt om den er «barn» av andre i hagen. Antatt døde/svært svake planter blir flyttet til rekreasjon som siste sjanse til å komme seg. Nummeret planten har, blir beholdt til året etter. Er planten da død, arver neste kjøp dennes plantenummer. Om det ikke finnes ledig nummer, får den nye planten neste tall på totalen.

Kartet viser hele hagen med oversikt over plantene. Plantens nummer skrevet opp i rett felt på rett sted. Felte- ne er merket i forhold til nabofeltene. Grensene er stier, hus eller naturlige grenser. Plantenummeret leder til en bildeoversikt av den enkelte plante (lagret i Picasa) med plantenavn og feltnummer på bildet. Når jeg har åpnet

kartet på datamaskinen dukker bildet opp når jeg trykker på plantenummeret.

Mange hybrider har en rekke «foreldre», så jeg noterer derfor i forhold til plassen på skjemaet. Alle skjemaene jeg har, er skåret «over samme lest», hvilket betyr at disse kan leses i nummerrekkefølge, alfabetisk, leverandør, pris osv. Jeg har ofte kjøpt to like planter og utfordret (!) dem ved å plassere dem foran eller bak et skydd. Dette utviklingsskjemaet forteller meg også om hvordan planten har hatt det sist vinter i forhold til tidligere. Jeg noterer når blomstene synes, tilveksten eller generell stand på senhøsten hvert år. Det har rubrikker for plantetid, hvor planten er, og når første blomst kommer (definert som når jeg ser støvbærere). Her er det også laget plass til erfaring fra tidligere år for hver plante (plass for 9 år). Videre tar jeg en generell vurdering hver høst om gjennomsnittlig tilvekst for hver plante, også med tanke på om den trives der den står, særlig i forhold til maken som står et annet sted. Dette noteres på skjemaet. Jeg tar da konsekvensen av erfaringen. Eventuelt flyttes planten som ikke synes det er greit å stå der den er, også i forhold til værets luner, men ikke minst, også i forbindelse med forskjellig jordsmonn.

Hver høst fjerner vi alle restene av blomster på alle planter. Vi ønsker å få all den flotte nye tilveksten godt synlig. Det kan synes som om dette er en unødvendig omstendelig måte å bruke hagen på, men når en likevel går rundt i hagen, så er det ikke så dumt å loggføre noen betraktninger og ha det noenlunde ryddig. Dernest blir det lettere å få oversikt over hvordan planten har det og hva skal gjøre med det. I tillegg er det jo en opplevelse å se til plantene.

Skjemaene er veldig greie. Det er en del arbeid, særlig i starten av en allerede etablert hage. Men jeg lærer meg mye og kan med god bakgrunn gjøre meg opp en mening om plantens riktige plassering i forhold til vær og jordsmonn. Med så mange planter på et så utsatt område er det en ekstra nødvendighet å se om planten kan stå der den gjør eller må flyttes. Og flytting må gjøres så snart som mulig da planten ellers kan bli så skadet at den dør. Det kan fort bli (for) dyrt i lengden. Jeg skjønner at man skal vite om planten kan stå der når den plantes. For å være sikker på det bør den vel stå i drivhus og ikke i den frie natur?

Så er det visst slik da at klimaet forandrer seg. Noen planter kan snart vokse her/der, noe de ikke kunne før. Noen planter trives hvis de får andre betingelser (foran/bak le, vekstmedium), omsorg og beskyttelse. H1, 2, 3, osv. er kanskje ikke lenger en sannhet for alle hager. Naturen er lunefull, og det er spennende å prøve nye ting/planter.

Når Ragnhild og jeg går våre faste turer i hagen, ser vi mange flotte planter/blomster/blader. Å si hvilken som er min/vår favoritt er håpløst, men vi ser også at det er planter som er flotte hvert år, mens andre som anstrengte seg året før, ikke er så fine dette året. Man kan lett bli veldig begeistret for planter som i tillegg til fine blomster også får lekre nye blader som dessuten også endrer seg i farger ut over ettersommer/høst. Har bladene også et fint

indument, forøkes den årlige opplevelsen.

Opplysninger om den enkelte plante er funnet i Jørgensens bok om rhododendron i Arboretet på Milde og i Ole Jonny Larsen sine bøker. Internett har også vært en god kilde for meg. *Lapprosen* er et flott og inspirerende blad. Her finnes mange forskjellige gode artikler fra fjern og nær. Mange tidligere artikler kan kanskje gjen- tas. Det kommer sikkert til nye rhodoentusiaster som ikke (?) har lest disse bladene/artiklene fra tidligere utga- ver.

Vi har et par tusen fotos som brukes for å se hvordan ha- gen/plantene m.m. utvikler seg.

Hilsen Erik og Ragnhild



Kveldsstemming med rhododendron og havutsikt

Erik deler mer enn gjerne sine erfaringer med andre, men hans detaljerte planteskjemaer lar seg dessverre ikke reprodusere på en tilfredsstillende måte. De som er interessert i å se hans kreative skjemaer, kan henvende seg til Lapprosens redaktør.

Bildene som vises, er fra vår hage og tatt av oss. De skal kunne bekrefte at det å ha en slik hage her, så utsatt, er ganske spennende, ja.

Rhododendronparken

og Botanisk hage Bremen: fargeprakt og levende museum

Tekst: Hartwig Schepker Oversatt fra tysk av Tor Jan Ropeid



Innbydende turveier fører gjennom parken. (foto: Jochen Mönch)

Det som i 1937 begynte som forsøkshage for den tyske planteskolnæringsen, er i dag verdens nest største rhododendronsamlingsområde! Ikke noe annet sted blir planteslekten *Rhododendron* presentert så fullstendig og variert som i Bremens Rhododendronpark. Nesten 600 arter og over 3.300 sorter, dvs. langt over 10 % av alle internasjonalt registrerte rhododendronsorter, utgjør en botanisk skattkiste av første rang. Under vårens hovedblomstring mellom april og juni forvandler tusenvis av rhododendron og asalea parkanlegget til et ekstraordinært fargehav.

En åpen trebestand gjør at lysforholdene i det 46 hektar store parkområdet blir optimale. Det flate terrenget er fullt av vannløp og små tjern som blomstenes farger speiler seg i under blomstringstiden. Den eldste parkdelen ligner en engelsk landskapspark. Her finner vi vekselvis romslige

siktakser, store plenflater, tallrike svingete veier og 7-8 m høye rhododendronplantninger. I den nyere delen av parken, som først ble åpnet i 2002, er rhododendronene hovedsakelig sortert tematisk eller etter farge. Her finner vi en nyhetshage hvor vi hvert fjerde år presenterer de nyeste tyske rhododendronsortene, en Yakushimanumdalen med godt over 100 forskjellige etterkommere etter arten av samme navn fra Japan, videre et område med rhododendron med vakre blader som etter blomstringen overrasker oss med sitt hvite, sølvaktige, beige, brune eller rødbrune indument, og en skråning som først ble ferdig i 2016. Her finner vi praktfulle sommergrønne asaleaer fra Nord-Amerika og deres søskenbarn fra Japan og Kaukasus.

I tillegg til de mer kunstnerisk pregete presentasjonene spiller også rene samlinger en viktig rolle. I «artshagen»



Øy med asalea (foto: Annette Reisenweber)



Blomstrende asalea speiler seg i stille vann. (foto: Bettina Conradi)



Blikkakse fra parkens hovedinngang (foto: Jochen Mönch)



En vellykket kombinasjon av rhododendronblomstring og nye skudd med sølvaktig indument (foto: Bettina Conradi)

er de vinterherdige artene sortert etter seksjoner og subseksjoner, mens slektens ikke-vinterherdige representanter befinner seg i utstillingsveksthus i parkens botanika-avdeling, blant dem ca. 100 forskjellige *Vireya*-arter fra tropiske områder i Sørøst-Asia og kultivarer fra *Maddenia*-underseksjonen. I utstillingshusene stiller vi hvert år i mars/april ut et stort utvalg av de 500 sortene i samlingen av indiske (*Simsii*-) asaleaer. Dvergrhododendron fra høyfjellsområder i Alpene



Del av Fjellhagen (foto: Annette Reisenweber)

eller Himalaya, ca. 250 forskjellige sorter, vokser i rhododendronfjellhagen. De til sammen ca. 400 sortene av japanske asaleaer er på den ene siden plantet alfabetisk, på den annen side etter tilblivelseshistorie – begge systemene tar ikke hensyn til blomsterfargene, noe som fører til at disse områdene er de mest fargesprakende og mest fotograferte delene i anlegget. De over 500 kultivarene av sommergrønne asaleaer er på den ene siden arrangert etter farger, på den annen side etter sortgrupper. Således finnes det samlinger med *Mollis*-, *Rustica*-, *Ghent*-, og *Knap Hill*-asaleaer. Av de ca. 1.700 elepidote sortene finner vi knapt 1.000 i «sortshagen» hvor de er sortert alfabetisk – noe som gjør det svært lett å finne fram til ønsket sort. Stamartene er plassert i kompakte plantefelt, slik at det finnes bed med *williamsianum*-, *wardii*-, *repens*- og *insigne*-sorter.



Del av Fjellhagen (foto: Annette Reisenweber)

I motsetning til mange andre av verdens rhododendronsamlinger og hager finner vi i Bremen alle store rhododendrongrupper representert i et enestående

mangfold. Den enorme planteskatten er en av de bærende søylene i den tyske rhododendronbanken. Denne genbanken er et nettverk av 50 forskjellige samlinger i Tyskland som har satt seg som oppgave å bevare landets mangfold av verifiserte (!) sorter i levende samlinger. Samlingen i Bremen er dessuten spesielt viktig og bevaringsverdig siden den inneholder sorter fra alle epoker i rhododendronenes over 200 år lange kulturhistorie. Samlingen inneholder både kultivarer fra begynnelsen av attenhundretallet og de splitter nyeste sortene og er på den måten også et levende vitnesbyrd om planteforedlingens eldgamle kunst.



Fra sortsamlingen (foto: Hartwig Schepker)

Men rhododendronparken har enda mer å by på. Midt i parken ligger den 3,2 hektar store botaniske hagen som er spekket med ca. 5.000 forskjellige planter (arter, underarter, varieteter), blant dem et stort antall hjemlige og fremmede busker og trær. Også det nye parkområdet fra 2002 inneholder et stort antall treslag. Noen av trærne som finnes i parken er «Champion Trees» som pga. sin størrelse eller omfang er rekordtrær i Bremen. En særlig hovedvekt i den botaniske hagen ligger på den hjemlige flora i Bremen og delstaten Niedersachsen. Medisin- og nytteplanter finner vi ved siden av prydhagen som to ganger i året blir beplantet med blomsterløk og ettårige planter. I tillegg til dette finner vi en geografisk avdeling med planter fra Amerika, Asia og Australia. Siden 2003 har parken også kunnet smykke seg med betegnelsen «menneskerettighetshage». Bronsebånd presenterer de 30 artiklene i FNs menneskerettighetskonvensjon for de besøkende.

Initiativet til Rhododendronparken i Bremen ble tatt av den tyske rhododendronforeningen som ble grunnlagt i 1935. I 1936 ble det kjøpt en gjengrodd privatpark fra Hansesstadt Bremen, og i 1937 ble de første 2 hektar tilplantet. Ett år tidligere, i 1936, flyttet man den botaniske hagen til Bremen-Horn. Hagen var opprinnelig grunnlagt i 1905 i Osterdeich rett ved elven Weser. Rett etter annen verdenskrig ble de to delene slått sammen til Bremens



Kveldsstemming (foto: Hartwig Schepker)

Botaniske hage og Rhododendronpark.

Etter mer enn syv tiår som byens eiendom, har parken siden 2009 vært eid av stiftelsen Bremer Rhododendronpark, som finansieres av renter, inntekter fra servicetjenester og av gaver. Adgangen til selve parken er gratis, mens det må betales inngangspenger i botanika-avdelingen, den eneste delen av parken som er byens ansvar. Til sammen 25 gartnere, 4 administrative og tekniske medarbeidere og for tiden 4 lærlinger knyttet til stiftelsen, tar seg av anlegget.

Ytterligere opplysninger om Rhododendronparken finnes under www.rhododendronparkbremen.de



Skotsk besøksgruppe foran en mektig R. 'Roseum Elegans' (foto: Hartwig Schepker)

Artikkelforfatter:

Dr. Hartwig Schepker har vært leder av Rhododendronparken og Botanisk hage Bremen siden 2006, han er styremedlem og avdelingsleder (forretningsfører) i den tyske rhododendronforeningen.



Hageland



www.hageland.no

Hageland Askøy Juvikflaten 6 5308 Kleppestø Telefon: 56 15 29 29	Hageland Fantoft Fantoftveien 9 5072 Bergen Telefon: 55 91 80 30
--	--

De fineste hagene kommer herfra



Hageland

SOTRA
GJERTRUDVEGEN 3, 5353 STRAUME

Ta turen innom oss

Her finner du et godt utvalg av:

- Rhododendron
- Surjordsplanter
- Stauder
- Roser
- Sommerblomster
- Granitt
- m.m



TLF. 56 32 12 52
www.hageland.no



GIMLE PLANTESKULE

Stort utval i planter for hagen

Spesialområde: Rhododendron og surjordsplanter

Kontaktinformasjon:
Gimle Planteskule
Vikøy,
5600 Norheimsund

Tlf.: 56 55 04 80
Faks: 56 55 04 87
gimle@vestplant.no
www.vestplant.no



RHODODENDRONARTER FOR SALG

2017



Rhododendron brachycarpum var. roseum
(kun ½ m etter 10 år)

Mange nye spennende arter på lista:

hodgsonii, sidereum, brachycarpum var. roseum, taliense, stewartianum, minus var. carolinianum, glaucophyllum ssp. tubiforme, mucronulatum var. album
kompakt form, *keiskei* kompakt form m.m.

*

Salgsliste kan leses på www.lapponicum.com
Kan også bestilles pr. e-post eller vanlig post.

Ole Jonny Larsen
Bergeplass 12, 6010 Ålesund
Tlf: 41588630
olejonnylarsen@hotmail.com

Min favoritt

Tekst og foto: Bård Ranheim



R. orbiculare fra Gimle

Noe av det som gjør rhododendronslekta så spennende er at den er utrolig varierende på alle måter. Og alle artene er vakre, hver på sin måte. Jeg bor i sone H4 og har anskaffa en mengde forskjellige arter og hybrider og har ennå ikke kommet over noen som er stygge. Noen er tette små klumper. Andre er svære og ranglete, men er likevel utrolig vakre i blader, nyskudd, stammer, ulike typer behåring og/eller blomster.

Denne gangen er det *R. orbiculare* jeg har valgt å skrive om. Den har forholdsvis kompakt vekst med vakre runde blader med hjerteforma basis. Noen ganger går flikene helt sammen, sånn at de ligner bladene til nøkkeroser. Knoppene er også vakre, ofte med noen lange dekkskjell som går opp i en løs og elegant spiss. Blomstene er åpent klokkeforma på lange stilker og henger elegant litt nedover. De har 7 kronblad-fliker, som de fleste i Fortunea-underseksjonen. Fargen kan variere noe. På min vakreste

plante, som jeg kjøpte fra Gimle for 12-13 år siden, har de en vakker klar rosafarge, med kun litt lillaskjær. Men på noen av de andre klonene har de en kaldere og mer skitten blågrå tone i det rosalilla. Fargen blir nesten finere når den bleker mot slutten av blomstringa

Hardførheten ligger nok på mellom H3 og H4. Derfor får de av og til litt frostskafer på bladene i Kviteseid/Notodden, men det er aldri alvorlig. Og de tar seg fint inn igjen. Men står de litt beskytta mot vårsola, går det svært bra.

Jeg har gjort noen kryssinger med *R. orbiculare* og har gjort den erfaring at bladene blir like breie eller bare marginalt breiere enn den arten/hybriden jeg krysser med (recessivt gen for runde blader), men den hjerteforma basisen slår delvis gjennom (like sterke gener). Derfor må en alltid krysse avkommet med seg selv (F2) for å oppnå runde blader ved å bruke *R. orbiculare* i hybrider.

Og det vil bli veldig få av avkomma som får alle de ønska egenskapene. Bl.a. kryssa jeg *R. 'Cunningham's White'* med denne for å lage en hardfør kryssing. Da de i fjor blomstra for første gang, hadde de griffelen stikkende ut av knoppene lenge før de åpna seg, og blomstene var svært små. I den neste som blomstra, hadde jeg benyttet *R. 'Scarlet Wonder'* som mor, og her fikk jeg i år avlangt klokkeforma røde blomster. Disse var vakre på utsiden, men da jeg kikket inni blomstene, fikk jeg sjokk. Griffelen var forvokst og delt i 2, 3 eller 4 i alle blomstene. Da jeg fjerna krona, fant jeg støvbærerne helt forkrøpla nede ved basis. Fylte blomster kan jo også være fine, men det kommer jo an på hva de er fylt med. Jeg lurer på om mora er triploid, bl.a. fordi den ikke danner frø frivillig. Stor var derfor gleden i år da den tredje kryssinga åpna sine blomster. Her hadde jeg brukt *R. yakushmanum* FCC som mor. Disse hadde store, elegant svakt hengende åpent klokkeforma blomster, mørk rosa med litt lillaskjær i knopp. De blekes vakkert til nesten helt hvite på slutten av blomstringa. Den ene hadde 5-7 kronblad-fliker, de andre to hadde 5. Disse har jeg nå kryssa med seg selv i håp om å få fram en plante med runde blader og tykk filt. Men dette er jo to recessive egenskaper. Det vil si

at de må få genet for den ønska egenskapen i dobbel dose (begge gena i genparet) for at det skal slå igjennom. I tillegg er det sannsynlig at egenskapene sitter på flere genpar. Det vil i praksis si at det er lite sannsynlig at jeg vil oppnå dette, men kanskje oppstår det noe annet spennende ut av det jeg krysser. Om det ikke er noe for allmennheten, så kan jeg jo glede meg over små vakre detaljer. Dessuten er spenninga halve moroa. Så jeg vil anbefale alle å prøve med litt hybridisering. Men som med f.eks. *R. yakushmanum*, så er det nok også sånn med *R. orbiculare* at ingen hybrider med denne blir bedre enn originalen.

Nå er det jo sånn at hovedtyngden av det som skrives i *Lapprosen*, er fra de «tamme» rhododendronenes kjerneområde (Bergen) og områdene rundt (Vestlandet, Sørlandet og Østlandet). Derfor vil jeg utfordre Kristian Nyvold i Tromsø (opprinnelig fra Alta) til å skrive om sin favoritt i neste nummer av *Lapprosen*. Han kommer jo fra kjerneområdet til våre ville rhododendroner. Lapprosen har sin største utbredelse i Troms, og finnmarkspors i Finnmark, samt de østlige delene av Sverige og i Finland.



R. 'Cunningham's White' × R. orbiculare



R. yakushmanum × R. orbiculare



R. 'Scarlet Wonder' × R. orbiculare



R. yakushmanum × R. orbiculare

Informasjon fra Den norske Rhododendronforening

Innkalling til årsmøte

Tid: Lørdag 20. mai 2017 kl. 15:00
Sted: Scandic City Hotel, Nygaardsgt. 44/46, 1607 Fredrikstad.

Dagsorden

1. Valg av dirigent
2. Valg av referent og valg av 2 medlemmer til å underskrive protokollen
3. Årsberetning 2016
4. Regnskap 2016
5. Innkomne saker
6. Fastsettelse av kontingent for 2018
7. Budsjettforslag 2018
8. Fastsettelse av andel årskontingent til lokallagene for 2018
9. Valg av leder, styremedlemmer og varamedlemmer
10. Valg av revisor
11. Valg av valgkomité
12. Fastsettelse av tid og sted for neste årsmøte

Forslag til flere saker som ønskes tatt opp, må være innkommet til styret senest 3 uker før årsmøtet – innen 30. april
Hjertelig velkommen!
Styret i DnR

Besøkshager

Mange medlemmer i DnR har besøkshager og tar med stor glede imot rhododendronentusiaster. Vi har denne gangen ikke trykket opp igjen oversikten over besøkshagene, men viser til foreningens hjemmeside (www.rhododendron.no) hvor du alltid vil finne en oppdatert liste over åpne rhododendronhager.

Kontingent og medlemsregister

Kjære medlem!

Vedlagt denne utgaven av *Lapprosen* finner du giro for kontingent 2017 dersom det ikke er inngått individuell betalingsavtale, f.eks. gaveabonnement eller at kontingenten allerede er betalt.

Kontingenten for 2017 er uendret: kr 300,00 for enkeltmedlemskap og kr 425,00 for familiemedlemskap.

Familiemedlemskap (ektepar og samboere) gir begge fulle medlemsrettigheter, og man får ett eksemplar av *Lapprosen*.

Betaler du via nettbank, ber vi om at du skriver navnet på medlemmene innbetalingen gjelder i meldingsfeltet. Dette letter kassererens jobb med å registrere innbetalingene. Dersom betaler er annen person enn medlemmet, må vi få oppgitt navnet på medlemmet. **Betalingsfristen er 31. mars 2017.**

Kontingenten innbetales til bankkonto 3411 26 52622.

Innbetaling fra utlandet: IBAN: NO93 3411 2652 622 BIC/SWIFT: DNBANOKK

Vi ber om å bli underrettet om ny adresse ved flytting, eller ved tildeling av gateadresse, slik at vi til enhver tid har et oppdatert medlemsregister. Du vil da få *Lapprosen* tilsendt uten forsinkelser. Husk også å sende oss melding dersom du får ny e-postadresse. Påminnelse i forkant av møter og aktiviteter blir som regel sendt via e-post.

Ta gjerne kontakt med undertegnede pr post, e-post eller telefon.

Kirsten Marie Storheim, Radøyvegen 448, 5938 Sæbøvågen, Tlf. 976 91 978, kimasto@online.no

Planteimport

Våren 2017 skal Rhodo-Øst igjen importere rhododendron fra Rhododendronhaven på Jylland. Vi ønsker å invitere alle medlemmer i Den norske Rhododendronforening til å delta i importen. Rhododendronhavens rikholdige katalog finner dere på: rhodobutik.dk

Bestillinger sendes til Johnny Engen: jo.engen@gmail.com

Bestillingsfristen er 20.03.17. Det vises ellers til e-post sendt til medlemmene 14.01.17.

Plantene skal være her før DnR sitt årsmøte 19. – 21. mai slik at de av dere som kommer på årsmøtet kan hente dem der. For bestillere som ønsker plantebestillinger videresendt per post til hjemmeadresse, tilkommer pakke- og fraktkostnader.

Medlemstur

Som de fleste av våre medlemmer antakelig har fått med seg, ble DnR dessverre nødt til å avlyse årets planlagte medlemstur til Nord-Tyskland på grunn av for dårlig påmelding. Foreningens styre vil diskutere årsakene til at interessen for turen var så liten og forsøke å komme med et bedre opplegg ved planleggingen av neste tur. Ta gjerne kontakt med foreningen (se kontaktadresser på side 2) om dere har ideer om gjennomføring, reisemål, tidspunkt o.l.

Frøliste

Frø innsamlet på Arboretet på Milde i 2010

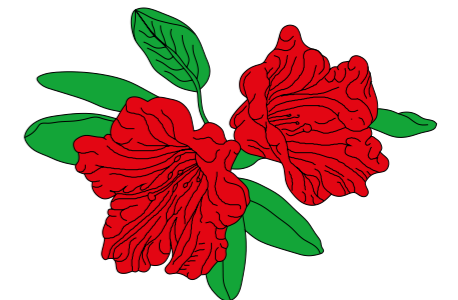
R. dauricum
R. mucronulatum
R. quinquefolium
R. albrechtii
R. schlippenbachii
R. vaseyi
R. camtschaticum
R. nipponicum

(*R. decorum* × *calophytum*) × *asterochnoum*. Donor Bengt Karlsson, Sverige.
R. monroceanum OP. Donor Jan Rune Hesjedal, Os i Hordaland.

Frø innsamlet i Yunnan, Kina 2012 av Remi Aleksander Nielsen.

RAN 360 *R. aberconwayi*
RAN 410 *R. augustinii* ssp. *chasmanthum*
RAN 434 *R. pachytrichum*
RAN 468 *R. aganniphum*
RAN 537 *R. beesianum*
RAN 558 *R. anthosphaerum*
RAN 573 *R. tephropeplum*
RAN 598 *R. coriaceum*
RAN 628 *R. rubiginosum*
RAN 676 *R. sphaeroblastum* var. *sphaeroblastum*
RAN 680 *R. souliei*
RAN 681 *R. lacteum*

Det er ca. 40 frø i hver pakke. Prisen er kr 30 pr. pakke + porto. Vi kan ikke garantere at alle frøene spirer, men hvis spiring uteblir, vil vi gjerne få tilbakemelding. Kontakt: Frøforvalter Jan Valle – se side 2 i dette nummeret av *Lapprosen*.



Specialplanteskole med stor egen produktion.
Over 600 forskjellige rhododendron.
Se sortiment og priser på www.rhodo.dk

Der er mulighed for fælles import til Norge. Kontakt
venligst Johnny Engen for nærmere information:

Johnny Engen
Grøtvedtveien 1
1593 Svinndal
tlf 69286351 / 40063696
E-mail: jo.engen@gmail.com

»**Rhododendron-Haven**«
Viborg Hovedvej 114, DK-7160 Tørring
Danmark - Telefon +45 7580 0555
Info@rhodo.dk - www.rhodo.dk



Informasjon fra Den norske Rhododendronforening

Årsmøtehelg 19. – 21. mai 2017 i Østfold

Fredag 19. mai

Kl. 18:00 Grillfest hos Johnny Engen, Grøtvedtveien 2, 1593 Svinndal, Våler kommune i Østfold

Kl. 21:00 (ca.) Retur til hotellet (Scandic City Hotel, Fredrikstad)

Lørdag 20. mai

Kl. 10:00 Avreise fra hotellet

Kl. 10:30 Transport til Risholmen (øy i Fredrikstad kommune nord for Hankø). Rhododendronsamling plantet fra 1950-årene og utover

Kl. 11:00 Omvisning på Risholmen med lunsj (må medbringes)

Kl. 14:00 Avreise fra Risholmen

Kl. 15:00 Årsmøte på hotellet

Kl. 16:15 Foredrag. Bengt Karlsson forteller om «Trevliga rhododendron från näran och fjerran».

Kl. 19:00 Årsmøtemiddag med kulturelt innslag

Søndag 21. mai

09:30 Avreise fra hotellet

10:15 Hagevandring hos Øyvind Aasheim og Kari Pahle på Nesodden (Frogn) med enkel lunsj (medbringes).

12:00 Avreise Nesodden

Innkvartering: Foreningen har reservert rom på Scandic City Hotel, Nygaardsgate 44/46, 1607 Fredrikstad. Hotellet ligger sentralt i byen. Parkering i eget anlegg mot betaling. For nærmere opplysninger, se hotellets hjemmeside (scandichotels.no).

Prisene pr. natt med frokost er som følger:

Enkeltrom kr 895. Dobbelrom kr 1045. Selvsurt lunsj pr. dag kr 75. (Vi må regne med å medbringe lunsj begge dager.) Pris

for årsmøtemiddagen avhenger av menyen som ennå ikke er fastsatt, men antas å ligge på ca. kr 500 ekskl. drikkevarer. Den enkelte betaler selv for rom og mat ved avreise.

Bindende påmelding til Ståle Sørensen (epost: stale@jessnes.no) innen 7. april.

Jeg/vi ønsker å delta på landsmøtehelgen i Østfold/Akershus

Navnepostadresse:

Overnatting Scandic City, Fredrikstad Enkeltrom.....Dobbelrom. natt fre-lør..... natt lør-søn.....

Grillkveld fredag hos Johnny Engen, antall personer

Tur til Risholmen lørdag, antall personer

Årsmøte på hotellet, antall personer

Årsmøtemiddag, antall personer.....

Hagebesøk søndag, antall personer

Transporten vil avhenge av hvor mange som kommer og hvor mange som vil bruke egen bil. Det enkleste er at vi har en felles transport med buss på hele turen (Fredrikstad – Svinndal T/R fredag, Fredrikstad – ferjekai Risholmen T/R lørdag og til hagebesøket søndag). Det er begrensede parkeringsmuligheter både ved ferjeleiet til Risholmen og hos Øyvind og Kari. Alternativet er bruk av privatbiler. Vi ber derfor den enkelte om å meddele behov for transport for den enkelte dag og ev. ledig passasjerkapasitet hvis egen bil er tenkt brukt.

Styret i Rhodo Øst ønsker alle hjertelig velkommen!

Informasjon fra DnR avdeling Øst Årsprogram

Lørdag 1. april: Årsmøte. Foredrag: Conny Assarsson: Azalea. Fullstendig tittel og sted kommer senere.

21.-23. april: Deltakelse på Hagemessen på Norges Varemesse på Lillestrøm

19.-21. mai: Årsmøtehelg i DnR, Østfold. Se eget program.

Søndag 28. mai: Vårtreff i Botanisk hage, Tøyen

Lørdag 10. juni: Hagevandring hos Kari Marie og Harald Aandstad, Arneberg i Solør

Lørdag 26. august: Stikking av Rhododendron ved Per H. Vestergaard, Danmark. Fellesarrangement med Golia Hagebrukslag, hagelagstomt, Solbergliveien 26, 0671 Oslo

Lørdag 23. september: Høstmøte. Tor Jan Ropeid holder foredrag om latin for planteinteresserte. Sted bestemmes senere.

Lørdag 11. november: «Julemøte» - program og sted fastsettes senere.

Årsberetning 2016

Styret i Rhodo Øst ble valgt på årsmøtet 16. april 2016, og har bestått av:

Leder: Haavard Østhagen

Nestleder: Erik Gustavsson

Kasserer: Anne Smedsrud

Sekretær: Ståle Sørensen

Styremedlem: Hallvard Sandnes

Varamedlemmer: Aksel Oland og Harald Bell Solaas

Revisor: Ole Petter Vik

Valgkomité: Siri Kaldestad og Øyvind Aasheim

Plantegruppe: Erik Gustavsson, Øyvind Aasheim og Bård Ranheim.

Styret har hatt fem møter. 38 saker har vært behandlet. Rhodo Øst har hatt tre medlemsmøter og en tur til Østfold den 28.

mai der vi så på hagene til Johnny Engen og Sverre Been. Vi har også hatt en omvisning på Værne kloster. Vi har deltatt på Vårtreffet i Botanisk hage på Tøyen og Geitmyrdagene i Oslo for å opplyse om og selge rhododendron. Styret har på vegne av foreningen anskaffet en prosjektor til en kostnad på kr 7583 til bruk på medlemsmøtene. Ved årsskiftet hadde Rhodo Øst 102 medlemmer.

Aktiviteter 2016

16. april: Årsmøte og medlemsmøte. Frogn rådhus i Drøbak kl. 14:00. Årsmøtet ble gjennomført i tråd med vedtektene og utsendt innkalling, se egen beretning. Etter årsmøtet demonstrerte Audun Arne stikking og poding av rhododendron på stiklingene. Han viste også bilder fra egen hage. 21 deltakere.

28. mai: Hagevandring: Først besøkte vi hagen til Johnny Engen i Østfold ca. 2 mil inn i landet øst for Moss. I tillegg til rhododendroner rundt våningshuset, holder han på å etablere en naturhage der han planter i furuskogen sør for bygningene. Etterpå var vi og så det praktfulle hageanlegget til Eldbjørg og Sverre Been i Dilling rett sør for Moss før vi avsluttet med en omvisning i hagen til Værne kloster. 18 deltakere.

29. mai: Vårtreff i Botanisk hage. Plantegruppen med forsterkninger informerte om foreningen og solgte planter. Selv om det regnet noe store deler av dagen, var det jevnt tilsig av besøkende hele dagen. Det var god tilstrømming til standen og ca. 80 prosent av plantene ble solgt.

5. juni: Stand på Geitmyrdagene. Med unntak av fem planter ble resten av plantebeholdningen solgt. Vesentlig besøkende fra nærområdet med nytteplanter som hovedinteresse.

17. september: Medlemsmøte i Oppsal samfunnshus. Erik Gustavsson viste lysbilder, vesentlig fra egen hage, og fortalte om utvalgte rhododendron og egnede følgeplanter. 11 deltakere.

12. november: Førjuls møte. Kaarel Voikt fra Sverige fortalte om prinsipper og praksis ved kontrollert hybridisering av rhododendron. Han fortalte om kriterier for valg av egnede foreldreplanter, hvordan skaffe seg ønskede (f.eks. skaffe pollen fra gode fedre) m.m. 16 deltakere.

Oslo 5. januar 2017

For styret i Den norske Rhododendronforening avd. Øst
Haavard Østhagen
leder

Informasjon fra DnR avdeling Sør

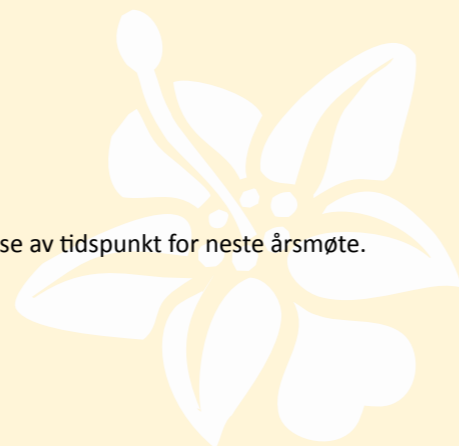
Innkalling til Årsmøte

Tid: 15. mars 2017 kl. 19:00
Sted: Stinta skole, Arendal

Program:

Årsmøteformalia, valg av referent, møteleder, to til å underskrive protokoll.
Årsmøtesaker: Årsberetning, regnskap og budsjett, innkomne forslag, valg, fastsettelse av tidspunkt for neste årsmøte.
Enkel bevertning – utlodning.
Thom Krakstad holder foredrag om Camellia.
Gjennomgang av årsprogrammet for 2017.

Saker som ønskes tatt opp på årsmøtet, må være styret i hende senest en uke før møtet.
Audun Arne, leder



Årsberetning 2016

Det sittende styret ble valgt på årsmøtet i Arendal 9. mars 2016.

Styret har bestått av:

Audun Arne	leder
Per Evensen	kasserer
Nina Gjermundsen	styremedlem
Kathrine Lyngstad	styremedlem
Varamedlemmer:	Jørgen Tingstveit
	Frode Harnes
Valgkomité:	Gudrun Arne
	Anne Brit Evensen
Revisor:	Knut Gjermundsen

Gudrun Arne har fungert som styrets sekretær.

Det har vært avholdt 5 styremøter i perioden. 32 saker har vært til behandling.
Avdelingen har 56 medlemmer pr. 02.01.2017.

Aktiviteter gjennomført i 2016:

Planlagte turer til Rogaland og Kolding/Danmark måtte utgå grunnet sviktende påmelding. Alle øvrige aktiviteter i årsprogrammet til Rhododendron Sør ble gjennomført som presentert i *Lapprosen* 1 og 2. Det var god oppslutning på alle punkter. En stor takk til nyvalgt leder i DnR, Ole Jonny Larsen, som besøkte vårt høsttreff 17. sept. Med sitt spennende foredrag «Plantejakt i det vestlige Kina», og dessuten et utvalg medbrakte planter, bidro han til et vellykket treff.

Samarbeid med **Dømmesmoen/Norsk hagemuseum** ble videreført.

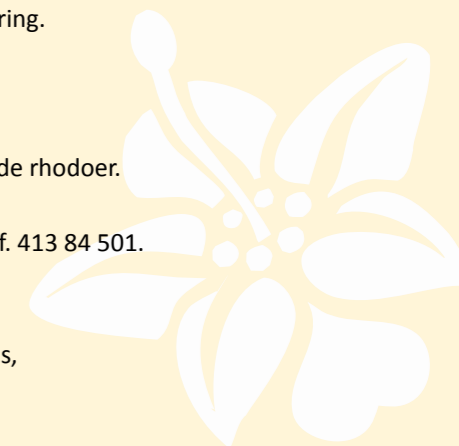
Foreningen **Slaaberviks Venner** har opprettet medlemskap i Rhodo Sør, og samarbeid er i gang med utplanting av rhododendron i deres tur-/rekreasjonsområde på Hisøy.
Vi har hatt samarbeid med staudeklubben om aktiviteter av felles interesse.

Arendal 5. januar 2017
Styret Rhododendron Sør

Årsprogram

- Februar** Vi besøker Thom Krakstads Camelliasamling. Medium februar.
Særskilt innkalling senere, i påvente av prognose for optimal blomstring.
- 15. mars** Årsmøte for Rhododendron Sør. Stinta skole, Arendal kl. 19:00
- 03. mai** Dugnad på Dømmesmoen, kl. 18:00. Noe planting, stell av utplantede rhodoer.
- 09. mai** Hagebesøk hos Irene Hermansen kl. 18:30. Tjennavn. 41, Tromøy.Tlf. 413 84 501.
- 15. mai** Besøk hos Åse Voreland kl. 18:30. Kystveien 142, Kristiansand.
Tlf. 976 25 106. Åse er i oppstart med nytt hageprosjekt rundt sitt nye hus, og vi vil gjerne se hvordan hun tenker og planlegger dette.
- 19.-21. mai** Årsmøtehelg DnR i Østfold.
- 21. mai** Marked på Dømmesmoen
- 31. mai** Hagevandring hos Lis Herlofsen kl. 18:30. Vardåsvn. 8, Kristiansand. Tlf. 478 81 667.
- 07. juni** Furutoppen rundt kl. 18:00 (merk tidspunktet). Her ligger 3 hager i nært naboskap, Frode Harnes, Elisabeth Prebensen, Inger Skarpenes og Helge Fjellbakk. Start og parkering hos Frode, Furutoppen 1, Arendal, tlf. 951 78 319.
- 09.-11.juni** Tur til Danmark. Minibuss max 17 personer. Start fra Arendal 06:00, ferje fra Kr.sand 08:00.
Hagebesøk kl. 12:00 og 16:00.
Overnatting på St. Binderups kro, inkl. 2 stk. frokost.
Lørdag hagevandring hos Kai Overgaard. Han anbefaler hager i området.
Om kvelden grilling i hage sammen med danske hagevenner. Søndag hagevandring før ferjeavgang kl. 12:15.
Matbuffet ombord inkl. Pris pr. stk. kr. 3400, forutsatt fulltallig. Påmelding til Frode Harnes, tlf. 951 78 319.
Frist for påmelding 20. mars.
- 27. juni** Hagevandring hos Brit Weisz kl. 18:30. Østre Tromøyv. 832.
Tlf. 37 08 84 18. Her kan vi bl.a. forvente en spennende roseblomstring.
- 22. august** Besøk hos Annbjørg Skjævesland kl. 18:30. Toftelandsveien 98, 4640 Søgne. Tlf. 901 19 426.
Småbruk under opparbeiding. Bl.a. stor rosehage.
- 30. august** Besøk i Botanisk museum, Gimle, Kristiansand kl. 18:30.
Leder Per Arvid Aasen tilbyr informasjon og omvisning i området.
- 23. sept.** Høsttreff. Stinta skole, Arendal kl. 11:00.
Annbjørg Skjævesland forbereder foredrag/bilder fra Kinatur med Per Bangsgaard i mai/juni.
Enkel bevertning, utlodning, plantesalg.

Husk at du alltid kan ta med venner og bekjente.



Informasjon fra DnR avdeling Sør-Vest

Innkalling til Årsmøte

Tid: Onsdag 08.03.2017 kl.19:00
Sted: Rogaland Arboret

Årsmøtesaker: Årsmelding, regnskap og budsjett, innkomne forslag, valg.
Saker som ønskes tatt opp på møtet, må meldes til styret innen 1. mars 2017.
Bildevisning fra turer og aktiviteter starter etter årsmøtet.
Inngangspenger kr 50. Kaffe og lotteri.

Vel møtt!
Hilsen styret i Rhodo Sør-Vest



Årsmelding 2016

Styret i i 2016 etter valget på årsmøtet 9. mars 2016:

Tor Frostestad	leder
Reidar Vigrestad	nestleder
Kjell Knutsen	kasserer
Tone Fosse Ulvøy	sekretær
Arne Sporaland	styremedlem
Oddbjørn Fosse	varamedlem
Olga Nese	varamedlem
Geir Kyllingstad	varamedlem

Revisor: Aslaug Meisland
Valgkomité: Kai Killerud og Solbjørg Sølvberg

Styret har hatt fem styremøter og har behandlet 25 saker.

Aktiviteter:

- 9. mars** Årsmøte og medlemsmøte i Rogaland Arboret
Årsmøtet gjennomført etter sakliste. Kveldens foredrag ble holdt av Anthony Jackson som fortalte om bier i hagen. Kaffe og plantelotteri. 21 frammøtte.
- 27. april** Medlemsmøte i Rogaland Arboret. Omvisning i feltet med rhododendronarter og deretter plantebytte og kaffe. 22 frammøtte.
- 11. mai** Hagevandring. Besøk i hagene til Oddbjørn Fosse og Reidar Vigrestad.
- 29. mai** Infostand i Arboretet kl. 11-15
- 11. juni** Tur til Hovsherad. Besøk i hagene til familiene Mæland og Høines på Hovsherad og familien Terland i Egersund.
- 24. august** Hagevandring. Besøk i hagene til Solbjørg Sølvberg og Anni Fjermestad. 18 frammøtte.
- 21. september** Medlemsmøte i Rogaland Arboret. Tor Jan Ropeid hadde foredrag om latin for planteinteresserte. 16 frammøtte. Kaffe og plantelotteri.
- 30. november** Medlemsmøte i Rogaland Arboret. Tilbakeblikk på 2016.
Oddbjørn Fosse og Olga Nese fortalte og viste bilder fra tur til Kina. Kaffe og plantelotteri. 31 frammøtte.

Foreningen hadde i september en ny import av rhododendron til Arboretet. Det ble denne gang hentet ca. 70 planter. Lokalavdeling Sør-Vest har pr. 31.12.2016 45 enkeltmedlemmer og 6 familiemedlemskap. Lokalforeningen ønsker å takke Arboretet for godt samarbeid og lån av møtelokalet. Vi ønsker også å takke alle som i år har gitt gaver til lotterier på medlemsmøtene.

31.12.2016
Styret i Rhodo Sør-Vest



Årsprogram 2017

8. mars Årsmøte og medlemsmøte i Rogaland Arboret kl. 19:00 Etter årsmøtet er programmet: Fortsettelse av innføring i rhododendronslekten. Visning av bilder fra aktiviteter og turer i 2016.

26. april Medlemsmøte i Rogaland Arboret kl. 19:00
Tema hagedesign. Fortsettelse av innføring i rhododendronslekten.

10. mai Hagevandring i Sandnes.
Kl. 18:00 besøker vi hagen til Else-Helen og Kjell Kristoffersen på Vatne. Etterpå drar vi Arboretet for omvisning i rhododendronfeltet.

19.-21. mai Årsmøtehelg i DnR i Østfold.

22. mai Infostand i Arboretet kl. 11-15

10. juni Tur med hagevandring. Nærmere info kommer senere.

23. august Hagevandring. Nærmere info kommer senere.

20. september Medlemsmøte i Rogaland Arboret kl. 19:00
Fortsettelse av tema hagedesign.
Fortsettelse av innføring i rhododendronslekten.

Nye medlemmer

Styret ønsker følgende nye medlemmer velkommen i foreningen:

Marit Helle Bolstad	Bjørkevegen 31	6826 BYRKJELO
Joan Cooke	Tverrveien 4	4025 STAVANGER
Hans Schaefer	Reigstad	5281 VALESTRANDSFOSEN
Marianne Szalay	Sersjantsvingen 11 B	4045 HAFRSFJORD
Ann-Gunn Tinghaug Ole Tinghaug	Strengereidveien 57	4810 EYDEHAVN
Jostein Vikingsdal	Gartaveien 25	4810 EYDEHAVN

Informasjon fra DnR avdeling Vest

Innkalling til Årsmøte

Tid: tirsdag den 28. mars kl. 18:30

Stad: Borghilds minne, Lillehatten 19, 5148 Fyllingsdalen (merk stedet)

Årsmøtesaker: årsmelding, rekneskap og budsjett, innkomne forslag, val.

Saker som det er ønske om å ta opp på årsmøtet, må vera styret i hende innan 21. mars.

Foredrag begynner rett etter årsmøtet, ca. kl. 19:00

Kristian Nyvoll, Tromsø arktisk-alpine botaniske hage: Rhododendron i Tromsø. En presentasjon av det overraskende rike rhododendronutvalget i Tromsøhager

Kaffi og plantelotteri. Inngangspengar kr 50

Vel møtt til ein hyggeleg kveld!
Helsing styret i Rhodo Vest

Årsprogram 2017

- 11. mars** «Lag dine egne rhododendronplanter»
Kurs i frøformering, stiklingsformering og poding. Kursleder er Per Vestergaard fra Danmark, sammen med Jan Rune Hesjedal, Jan Valle og Daniel Torsvik.
Lørdag kl. 10:30-15:30. Driftsbygget v/ veksthusene, Arboretet på Milde, Mildevegen 240.
Kursavgift kr 400. Påmelding innen 1. mars: Terhi Pousi, terhi.pousi@uib.no eller tlf. 416 49 302.
- 28. mars** **Kristian Nyvoll, Tromsø arktisk-alpine botaniske hage: Rhododendron i Tromsø. En presentasjon av det overraskende rike rhododendronutvalget i Tromsøhager** Årsmøte og medlemsmøte Borghilds minne, Lillehatten 19, 5148 Fyllingsdalen (merk stedet), kl. 18.30. Inngangspenger kr 50. Kaffe og plantelotteri.
- 07. mai** **Vårtur i Arboretet på Milde**
Omvisning i rhododendronskogen ved Per Magnus Jørgensen.
Oppmøte i artssamlingen i Korsdalane kl 12:00.
Det blir også markering av Den norske Rhododendronforeningens 20-årsjubileum.
Etter knoppdanning å dømme blir vårens rhodoblomstring overveldende!
- 19. – 21. mai** **DnR-års møtehelg i Østfold**
- 28. mai** **Arboretets dag på Milde**
Aktivitetsdag for hele familien kl. 12 – 16. Infostand med salg av småplanter.
- 20. august** **Høsttur til Rex Garden i Sveio**
Se artikkel om hagen i *Lapprosen* nr3/2016.
Samkjøring kan organiseres. Kontaktperson: Tor Jan Ropeid, torjanropeid@gmail.com eller tlf. 416 20 125.
- Oktober - november** **Videreføring av kurs i plantelatin**
Kurssted er Arboretet på Milde. Kursleder er Tor Jan Ropeid.
Nærmere detaljer i *Lapprosen* nr.2.
- 07. november** **Rhododendronekspedisjon til Sichuan 2016**
Foredrag ved Ole Jonny Larsen. Medlemsmøte kl. 18.30 i møtelokalet til Lions Club Fana, Østre Nesttunvei 10, Nesttun. Inngangspenger kr 50. Kaffe og plantelotteri.
Salg av planter.

Årsmelding 2016

Styret i 2016 etter valet på årsmøtet 14.03.2016:

Tor Jan Ropeid	leiar
Terhi Pousi	nestleiar
Sonja Elisabeth Hjelle	kasserar
Jan Rune Hesjedal	sekretær
Eva Irgens	styremedlem
Astrid Jacobsen	styremedlem
Hans Kjell Johansen	varamedlem
Håkon Morvik	varamedlem

Revisor: Bjørg S. Rasmussen

Valkomité: Harald Kårtveit og Jan Valle

Styret har hatt 5 møte i 2016, alle i driftsbygget på Det norske arboret, Milde. 39 saker vart behandla.

14. mars: Rhododendron overalt! Kanskje enda mer – og litt til! Tips og idéer i overkant, for deg som er glad i rhododendron. Og for deg som vil bli det!

ved Anne Tafjord-Kirkebo. Årsmøte og medlemsmøte i lokalet til Lions Club Fana på Nesttun. Kaffi og plantelotteri. 31 fram-møtte.

6-8. mai: DnR - årsmøtehelg i Nordhordland

Arrangør Rhodo Vest. Antall deltakarar 48, av desse 28 frå Rhodo Vest.

Fredag grillaften hjå Kirsten og Guttorm Storheim på Radøy. Omvisning i hagen og motormuseum. 46 fram-møtte.

Laurdag føremiddag vitjing i Jan Valle sitt skogsarboretum på Seim. 41 fram-møtte.

Årsmøte i Alver Hotel. Conny Assarsson heldt føredrag og viste flotte bilde av asalea. Til saman 45 fram-møtte.

Laurdag kveld festmiddag i Alver Hotel, kulturelt innslag ved Kurt Hatten. 42 fram-møtte.

Sundag omvisning i Tjorehagen v/ Kåre E. Vetås og Torhild Kvingedal i Olav Tjore sin oase på Radøy. 39 fram-møtte.

29. mai: Arboretets dag på Milde. Aktivitetsdag for heile familien. Infostand.

Astrid Jacobsen, Tor Jan Ropeid og Karin Waltzing.

17.-20. juni var Rhodo Vest vertskap for fire representar for den tyske rhododendronforeninga, blant dei Dr. Hartwig Schepker, leiar av rhododendronparken i Bremen, og Dr. Ulrich Pietzarka, konservator i Arboretet (Fortsbotanischer Garten) i Tharandt. Koordinator var Tor Jan Ropeid i samarbeid med Bjørn Moe, Harald Kårtveit, Reidar Heimvik, Jan Rune Hesjedal, Kirsten M. Storheim og Jan Valle.

21. august: Hausttur til Fitjar. Me vitja hagane til Hans Kjell Johansen, Bjarne Sandvik og Magne og Ingrid Sandvik. Plantesal hjå Hans Kjell Johansen. 32 deltakarar.

Oktober-november: Kurs i plantelatin ved Tor Jan Ropeid. Vidareføring av fjorårskurset i vitenskapelege plantenamn. To kvel-dar à 2 timar 25.10. og 14.11. Kurset var eit samarbeid med Arboretets Venner i biblioteket på Milde. 18 deltakarar.

8. november: Uvanlige og sjeldne rhododendronarter i kultur i Skandinavia ved Ole Jonny Larsen. Medlemsmøte i lokalet til Lions Club Fana på Nesttun. Kaffi og plantelotteri. 32 fram-møtte.

Investering: Innkjøp av videokanon saman med Arboretets Venner.

Pr. 31.12.2016 har DnR 393 medlemmer, 146 av desse soknar geografisk til avdeling Vest.

Rhodo Vest vil takka alle som har gitt plantegåver til lotteri, og alle som har deltatt på møte og turar og dermed gitt oss endå eit hyggeleg rhododendronår. Takk til Arboretet og Botanisk hage på Milde for godt samarbeid og lån av møtelokale.

Bergen 31.12.2016
Styret i Rhodo Vest



B



NORGE P.P. PORTO BETALT

RETURADRESSE: Den norske Rhododendronforening PB 1325, 5811 BERGEN



ISSN 1504-6702